

INFOBLAD AGRARIËRS

> VOORJAAR 2020

**WETTERSKIP FRYSLÂN
GAAT DE BOER OP!**

**WATERBEHEER
BIJ DROOGTE
DOEN WE SAMEN**

**'GEEN REGELS
OPLEGGEN, MAAR
SAMEN BELEID MAKEN'**

INHOUD

03	Wetterskip Fryslân gaat de boer op!	15	Grasland maaien? Denk om de sloot!
06	Verhoging waterschapsbelasting; vragen en antwoorden	16	Drukregistratie verplicht bij spuiten gewasbescherming
09	Onderlaag absorbeert schadelijke perssappen uit kuilgras	18	Trend zet door: weer minder gewasbeschermingsmiddelen in oppervlaktewater
10	Waterbeheer bij droogte doen we samen	20	Wetterskip Fryslân tijdens coronacrisis
12	Dijkgraaf Luzette Kroon: ‘Geen regels opleggen, maar samen beleid maken’	20	Film ‘Grutsk’: zes boeren over de toekomst van de melkveehouderij
14	Wetterskip Fryslân houdt toezicht op grondwaterputten; ‘We willen schade aan bodem, landbouw en natuur voorkómen’		

Infoblad agrariërs geeft informatie over actuele waterschapsonderwerpen en -regelingen. U ontvangt dit blad twee keer per jaar: in het voor- en najaar. Wij hopen dat het blad nuttig is voor uw bedrijfsvoering. Heeft u opmerkingen of suggesties? Dan horen wij dat graag.

COLOFON

WETTERSKIP FRYSLÂN

Postbus 36 | 8900 AA Leeuwarden

T 058 - 292 22 22

info@wetterskipfryslan.nl

wetterskip.nl

Infoblad Agrariërs | voorjaar 2020, nummer 22 |
Infoblad Agrariërs is het informatieblad van Wetterskip Fryslân voor alle agrariërs in Fryslân en het Groninger Westerkwartier | oplage: 5.120 | teksten: GH+O, Ester Mijnheer Tekst & Communicatie, Wetterskip Fryslân | eindredactie: stafafdeling Communicatie | vormgeving & opmaak: GH+O, Leeuwarden | fotografie: Wetterskip Fryslân, Daniël Hartog, Fotobureau Het Hoge Noorden, Homburg Holland | druk: Grafische groep van der Eems, Easterein

PRIVACYVERKLARING INFOBLAD AGRARIËRS

Elk adres in Fryslân en het Groninger Westerkwartier dat bij ons bekend staat als agrarisch bedrijf, ontvangt het Infoblad Agrariërs. Met het Infoblad informeren we u over wet- en regelgeving van het waterschap die voor u van belang is. Bij het bedrijf dat de verzending doet, leveren wij voor elk nummer een naam- en adressenlijst aan. Het bedrijf vernietigt deze lijst na gebruik. Wilt u geen Infoblad Agrariërs meer ontvangen, meldt u dan af door een mail te sturen aan handhaving@wetterskipfryslan.nl.

U mag uw gegevens altijd inzien en laten wijzigen of wissen. Ook mag u eisen dat de verwerking van uw gegevens wordt beperkt en een klacht indienen bij de autoriteit persoonsgegevens. U mag ook officieel bezwaar maken tegen de verwerking van uw gegevens. Hiervoor kunt u een verzoek indienen bij de functionaris gegevensbescherming (privacy@wetterskipfryslan.nl).

De tariefsverhoging van 13 procent voor de watersysteemheffing viel vorig jaar rauw op het dak van veel boeren. Op 2 december lieten ze dat in groten getale weten tijdens het protest bij het hoofdkantoor van Wetterskip Fryslân. ‘De tariefsverhoging blijft onveranderd, maar wél hebben we wat uit te leggen’, zegt bestuurder en voormalig melkveehouder Jan van Weperen. En daarom gaat Wetterskip de boer op.

Al in mei vorig jaar maakte Wetterskip Fryslân bekend dat een forse tariefsverhoging van de waterschapsbelasting onontkoombaar was.

‘We hebben grote opgaven en stijgende kosten’, zegt Jan van Weperen. ‘Het klimaat verandert en dat stelt ons watersysteembeheer op de proef. Polderdijken moeten worden verhoogd, gemalen vervangen of gerenoveerd en er is bijvoorbeeld extra onderhoud nodig aan vaarten en sloten door de droge zomers en zachte winters. Hoewel we de tariefsverhoging al aankondigden in mei, is de boodschap niet bij iedereen terechtgekomen. En dus viel het bericht eind november bij veel boeren rauw op het dak.’

EMOTIES

Honderden boeren stonden op 2 december met hun trekkers op de stoep van Wetterskip Fryslân tijdens de bestuursvergadering over de begroting. Van Weperen liep weg uit de vergadering en sprak met tientallen

boeren. ‘Aan de toon en emoties merkte ik de ernst van hun boodschap. Die is zeker overgekomen.’ Van Weperen zag dat de verhoging van 13 procent vooral hard aankwam door een opeenstapeling van zaken. ‘De stikstofcrisis hakt erin bij veel boeren. Ze hebben te maken met steeds complexere regelgeving die het werken er niet gemakkelijker op maakt. Dat zorgt voor een onvrede die doorwerkt. Maar ook merkte ik dat onze manier van communiceren beter kan, door mensen meer mee te nemen in de keuzes waar we voor staan. Aan de tariefsverhoging kunnen we niets doen, want spreading of uitstel zou later alleen maar voor een grotere tariefsverhoging zorgen. Maar wél kunnen we ons verhaal beter uitleggen. Laten zien wat we doen en waarom we het doen.’

‘Er zit zoveel kennis
bij de boeren: maak
daar gebruik van’

Jan van Weperen en
Alys Schuiling

IN GESPREK

Sinds begin dit jaar gaan bestuurders van Wetterskip Fryslân daarom op uitnodiging langs bij bijeenkomsten voor agrariërs en andere organisaties. Door de coronacrisis zijn enkele bijeenkomsten niet doorgegaan, maar Van Weperen en collega-bestuurders hebben voordat de crisis uitbrak diverse bijeenkomsten bijgewoond. ‘Het is goed om met zoveel mensen in gesprek te gaan’, zegt Van Weperen. ‘Tijdens deze avonden kunnen we niet alleen laten zien wat de taken en uitdagingen in onze regio zijn, maar horen we ook wat er leeft.’

VERHELDEREND

Alys Schuiling van LTO-afdeling Noardeast Fryslân nodigde Jan van Weperen begin maart uit voor een bijeenkomst. ‘Jan legde uit wat het Wetterskip precies doet en liet zien dat in Fryslân veel onderhoud nodig

is. Ondanks dat het bedrag door relatief weinig mensen opgebracht moet worden, zijn we vergeleken met andere regio’s een middenmoter qua tarief. Dat is wel verhelderend om te horen.’

VERTROUWEN

Johan Oerlemans is melkveehouder in Ypecolsga. Samen met zijn vader en broer heeft hij 260 melkkoeien. ‘De tariefsverhoging snapte ik niet’, zegt Oerlemans. ‘En dat hoorde ik als bestuurslid van de Agrarische Jongeren Fryslân (AJF) Gaasterland ook van de andere jongeren. Ik merkte onvrede over de heffingen en vooral dat we hier niet eerder in zijn meegenomen. Er is geen uitleg geweest, het werd gewoon zo aangekondigd. Het vertrouwen was weg.’ Hij nodigde Wetterskip Fryslân uit om uitleg te geven. ‘Het verhaal van Jan

van Weperen en Bé de Winter, beiden lid van het dagelijks bestuur, maakte veel duidelijk. Maar dat neemt niet weg dat het anders had gemoeten. De communicatie vooraf moet een stuk beter. Een ander punt is dat er steeds meer grond wordt teruggegeven aan de natuur, ten koste van landbouwgrond. Dan moeten de lasten ook meer gelijkgetrokken worden en minder drukken op de landbouw. Dit gesprek was goed en zinvol, maar om het vertrouwen echt terug te krijgen denken we graag eerder mee, niet als er een besluit is genomen. Er zit zoveel kennis bij de boeren: maak daar gebruik van.’

CONTACT

Naast de begroting en de stijging van de waterschapsbelasting, gaan de bijeenkomsten ook over andere zaken die in het gebied spelen. ‘Elke bijeenkomst is weer anders’, zegt Jan

van Weperen. ‘Ik merk dat het werk van Wetterskip in de buitengebieden vaak nauwgezet in de gaten wordt gehouden. Tijdens de bijeenkomsten die we tot nu toe hebben gehad, kwamen er soms vragen over onze manier van werken. Ook hoorden we situaties die niet altijd even goed zijn gegaan. Het is belangrijk -en dat heb ik tijdens die bijeenkomsten ook verteld- dat mensen dan meteen naar onze medewerkers toegaan om hun vragen te stellen of onvrede te uiten. Of direct contact zoeken met de rayonbeheerder. Het is zonde als dingen oplopen, terwijl dat helemaal niet hoeft. Zoek contact.’ Dat vindt Alys Schuiling ook. ‘Samenwerken is hierin belangrijk.’ Maar dan moeten de rayonbeheerders volgens Schuiling wel zichtbaar zijn. ‘Het kan zinvol zijn als ze bijvoorbeeld ook bij dit soort bijeenkomsten zijn. Zodat ze vragen

kunnen beantwoorden over specifieke projecten. Om goed samen te werken in het buitengebied moeten er korte lijnen zijn.’

DISCUSSIEPUNT

Jan van Weperen hoopt dat de bijeenkomsten voor boeren het startpunt is voor meer ontmoeting en meer samen optrekken. ‘Het is toch te gek dat we elkaar alleen treffen als er onvrede is? We lichten graag dingen toe en mensen kunnen een beroep doen op ons als ze vragen hebben. Ook kijk ik graag samen met boeren naar hoe we de kosten van de waterschapsbelasting kunnen verlagen. Misschien kunnen we als proef boeren zelf werkzaamheden laten doen? Of moeten we kijken naar het hanteren van verschillende tarieven voor de verschillende delen in Fryslân? Ik vind dit een discussiepunt waard.’

Johan Oerlemans hoopt ook op meer samenwerking. Hij ziet graag dat Wetterskip Fryslân agrariërs eerder betreft bij de beslissingen die genomen moeten worden. ‘Mijn voorstel is om een soort expertteam samen te stellen van boeren en andere professionals die ervaring hebben met water. Schakel dit team in om onderwerpen mee af te stemmen. Ik meld me hierbij vast aan!’

Op de volgende pagina's vindt u meer informatie over de waterschapsbelasting 2020.

VERHOOGING WATERSCHAPSBELASTING VRAGEN & ANTWOORDEN

Het bestuur van Wetterskip Fryslân heeft voor 2020 de watersysteemheffing -een deel van de waterschapsbelasting- met 13 procent verhoogd. Waarom deze tariefstijging? En waarom merken vooral agrariërs hiervan de gevolgen? In dit artikel leggen we het graag uit.

WAAROM IS DE BELASTINGSTIJGING IN 2020 HOGER DAN VOORGAANDE JAREN?

Afgelopen jaren werden de extra kosten betaald van een overschot in de reserves. De belastingstijging kon daardoor beperkt blijven. De reserves zijn inmiddels zover gedaald, dat het waterschapsbestuur deze nog maar beperkt kan inzetten om de kosten te dekken. In 2023 kunnen er helemaal geen reserves meer worden ingezet en moeten inkomsten en uitgaven van Wetterskip gelijk zijn.

WAT DOET WETTERSKIP ZELF OM KOSTEN TE BESPAREN?

Sinds 2010 heeft het waterschap voor ruim 26 miljoen euro aan bezuinigingen doorgevoerd. Ook deze bestuurs-

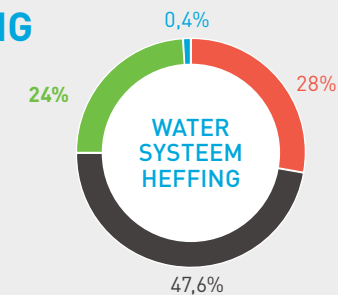
periode gaat het bestuur 6 miljoen euro besparen door goedkoper en efficiënter te werken. Verder bezuinigen op de taakuitvoering is volgens het bestuur onverantwoord, omdat het de kerntaken in het waterbeheer in gevaar brengt. Een eenmalige verhoging van 13 procent is daarom noodzakelijk om de kosten voor het watersysteem te betalen.

WAAROM IS DE WATERSYSTEEMHEFFING VOOR AGRARIËRS NIET MET 13 PROCENT MAAR 15 PROCENT TOEGENOMEN?

‘Eigenaren ongebouwd’ -waaronder agrariërs- betalen gezamenlijk 24 procent van de kosten voor het watersysteem. De Hoge Raad heeft bepaald dat waterschappen het hoge tarief voor wegen (betaald door Rijk, provincies en gemeenten) alleen mogen toepassen voor het verharde gedeelte van de weg en niet voor de bermen. Hierdoor wordt de ‘opbrengst ongebouwd’ anders verdeeld en betalen de ‘eigenaren ongebouwd’ iets meer per hectare. Dit verklaart waarom de stijging van de watersysteemheffing voor hen hoger uitvalt.

HOE IS DE WATERSYSTEEMHEFFING VERDEELD?

- Ingezetenen (huishoudens): 28%
- Eigenaren van gebouwen: 47,6%
- Eigenaren ongebouwd (landbouwgrond en wegen): 24%
- Natuurbeheerders: 0,4%

HOE IS DE VERDELING BEPAALD?

De watersysteemheffing is in heel Nederland volgens een wettelijke regeling verdeeld over verschillende categorieën. Iedere categorie betaalt een deel van de kosten voor het beheer van het watersysteem. Wetterskip Fryslân mag maximaal 20 tot 30 procent van de watersysteemheffing in rekening brengen bij huishoudens. Het bestuur van Wetterskip Fryslân heeft dat percentage vastgesteld op 28 procent.

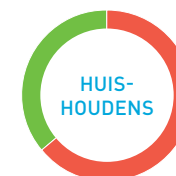
De verdere verdeling over eigenaren van gebouwen, eigenaren van landbouwgrond en wegen en natuurbeheerders komt tot stand via een rekenmodel. Eigenaren van gebouwen betalen op basis van de WOZ-waarde van hun pand. Agrariërs betalen op basis van de hoeveelheid grond die zij bezitten, de waarde van hun landerijen en de WOZ-waarde van hun pand. Natuurbeheerders betalen minder omdat de waarde van natuurgrond veel lager is dan van landbouwgrond.

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN DE BELASTING-AANSLAG VAN AGRARIËRS EN DIE VAN HUISHOUDENS?

De aanslag van huishoudens bestaat voor een groot deel uit de zuiveringsheffing. Bij boeren is de watersysteemheffing het grootste deel van de belastingaanslag, omdat zij veel grond bezitten.

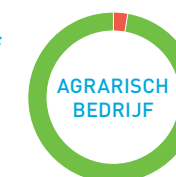
AANSLAG HUISHOUDEN

40% watersysteemheffing
60% zuiveringsheffing

AANSLAG AGRARISCH BEDRIJF (EIGENAREN ONGEBOUWD)

97% watersysteemheffing
3% zuiveringsheffing

WAAROM STIJGT DE WATERSYSTEEMHEFFING?

De kosten van het watersysteem zijn de afgelopen jaren sterk gestegen. Dat komt onder meer omdat we...

- ...polderdijken moeten ophogen (om wateroverlast te voorkomen)
- ...extra waterberging realiseren (opvang voor extreme neerslag en reserve voor extreme droogte)
- ...gemalen vervangen of renoveren (20 tot 25 per jaar)
- ...meebetalen aan de versterking van zeedijken (voorheen volledig betaald door het Rijk)
- ...een veenweideprogramma uitvoeren (om bodemdaling en CO2-uitstoot te verminderen)
- ...extra onderhoud uitvoeren aan vaarten en sloten (als gevolg van droge zomers en zachte winters)
- ...de waterkwaliteit verder verbeteren (om te voldoen aan Europese richtlijnen)
- ...hogere energiekosten hebben (door stijging energieprijzen)

IS WETTERSKIP FRYSLÂN EEN DUUR WATERSCHAP?

Fryslân kent een complex waterbeheersysteem en beheert dijken over een grote lengte. Omdat we een dunbevolkte provincie hebben, moeten we al die kosten met relatief weinig mensen betalen. Toch zijn de belastingtarieven van Wetterskip Fryslân gemiddeld vergeleken met andere waterschappen in Nederland. Ook de tarieven voor agrariërs bevinden zich landelijk in de middenmoot. Meer informatie en tariefsvergelijkingen staan op www.waterschapsspiegel.nl.

ONDERLAAG ABSORBEERT SCHADELIJKE PERSSAPPEN UIT KUILGRAS

Voor een mooie kuil is zon en wind nodig: dan kan het gras goed voordrogen. Helaas gooit wisselvallig weer nogal eens roet in het eten. Ook vorig jaar zijn veel kuilen gemaakt van nat gras. Deze natte kuilen laten schadelijke perssappen los. Daarom adviseert Wetterskip Fryslân boeren om een absorberende onderlaag aan te brengen.

Als gras niet goed kan voordrogen, kan er geen mooie, droge kuil van worden gemaakt. Vorig jaar was typisch zo'n jaar. Toen zijn er zelfs kuilen gemaakt van gras met minder dan 28 procent droge stof, terwijl normaal minimaal 32 procent droge stof wordt aangehouden. Nat kuilgras heeft een negatief effect op de melkproductie. Daarnaast komen uit natte kuilbulten zure perssappen vrij. Als deze sappen in de sloten terechtkomen, zorgen ze voor een afname van het zuurstofgehalte in het water. Hierdoor gaat de waterkwaliteit achteruit.

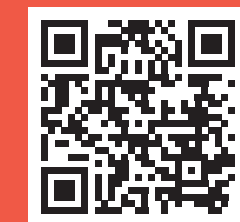
ABSORBERENDE ONDERLAAG

Perssappen zorgen ook bij kleine hoeveelheden voor zuurstofarm slootwater. Daarom adviseert Wetterskip Fryslân boeren die twijfelen of hun gras voldoende is

voorgedroogd, om onder de kuil een absorberende onderlaag aan te brengen. Hiervoor kan stro of (krul)pulp worden gebruikt: 1 grote baal stro of pulp per 2 hectare kuil. Bij sleufsilo's die op afschot liggen, adviseren we om op de lager gelegen delen een dikkere laag aan te brengen. Indien mogelijk is het verstandig om natte kuilen in een aparte sleufsilo op te slaan. Kuil hier niet overheen. Zo voorkomt u dat er door de druk alsnog perssappen vrijkomen.

BEKIJK DE VIDEO

Over het aanbrengen van een absorberende onderlaag staat een handige video op ons

YouTube-kanaal. Scan de QR-code hiernaast of zoek naar de video 'Profiteren door absorberen' op het YouTube-kanaal van Wetterskip Fryslân.

WATERBEHEER BIJ DROOGTE DOEN WE SAMEN

Het afgelopen halfjaar heeft het veel geregend.

Van oktober tot en met maart viel gemiddeld over Nederland 547 millimeter regen. Dat is 105 millimeter meer dan het langjarig gemiddelde van 442 millimeter. Per vierkante meter viel er dus 24 procent meer water dan normaal. Daardoor is het grondwater over het algemeen weer goed aangevuld. Een mooie start van dit groeiseizoen.

Maar is de droogte hiermee voorbij? In de droge maand april was het neerslagtekort alweer flink opgelopen. Wordt het de aankomende periode opnieuw langdurige droog, dan moeten we samen aan de slag om watertekort te voorkomen.

BUFFER OPBOUWEN

Als waterschap doen we er veel aan om watertekort te voorkomen. We laten extra water in vanuit het IJsselmeer om het water in de Friese meren en kanalen aan te vullen en de waterkwaliteit goed te houden. Van daaruit wordt het water verdeeld over sloten en vaarten in polders en deelgebieden. We houden waar mogelijk hogere waterstanden in vaarten en sloten aan om een buffer op te bouwen. En we hekkelen extra om doorstroming in het water te verbeteren. Maar het kan voorkomen dat deze maatregelen lokaal niet voldoende zijn om het water op peil te houden.

VRAAG TIJDIG VERGUNNING AAN VOOR WATERONTTREKING

Voor een goed waterbeheer is het belangrijk dat Wetterskip Fryslân inzicht heeft in het gebruik van oppervlakte- en grondwater. Daarom is in sommige gevallen een vergunning of melding verplicht.

Voor het onttrekken van oppervlaktewater heeft u een vergunning nodig wanneer u dit doet:

- uit hoogwatercircuits
- uit gebieden met een peil boven boezempeil (52 centimeter beneden NAP)
- op de Waddeneilanden

Voor het onttrekken van grondwater geldt:

- U heeft een vergunning nodig bij grondwateronttrekking van meer dan 60 kubieke meter water per uur.
- Bij onttrekking van minder dan 60 kubieke meter water per uur geldt een meldingsplicht.

Een vergunning aanvragen of melding doen kan via www.omgevingsloket.nl.

TIJDELIJKE MAATREGELEN

We kunnen tijdelijke maatregelen nemen wanneer het waterpeil in sloten en vaarten te laag is en het niet mogelijk is meer water aan te voeren of de doorstroming te verbeteren.

In gebieden met een watertekort kunnen we een tijdelijk beregeningsverbod instellen om het waterverbruik te verminderen. Grasland mag dan bijvoorbeeld niet meer worden besproeid met water uit de sloot. Natuurlijk willen we zo'n beregeningsverbod zo lang mogelijk voorkomen. En daar kun u, als agrariër, ook bij helpen (zie kader).

Ook verminderen we bij een dreigend watertekort in meren en kanalen de doorspoeling met zoet water. Als er geen droogte is, laten we dagelijks water in uit het IJsselmeer om de waterkwaliteit op peil te houden en het binnendringen van zout zeewater tegen te gaan.

De volgende stap die het waterschap dan kan nemen is het instellen van de verdringingsreeks. In de verdringingsreeks is door Rijk en provincie vastgelegd welke belangen het eerst gekort worden bij een (dreigend) watertekort.

Kijk voor alle maatregelen en waterbeheer bij droogte op www.wetterskipfryslan.nl/droogte.

HOE KAN IK HELPEN BIJ DREIGEND LOKAAL WATERTEKORT?

- Als gebruiker binnen een gebied met hetzelfde watersysteem onderling afspraken maken over de waterverdeling (wie, wanneer en hoeveel).
- Overleg met de rayonbeheerder over het watergebruik (058 – 292 22 22).
- Zorg voor goede doorstroming. Houd duikers schoon.
- Stop eerder met het beregenen van gras en mais ten gunste van akker- en tuinbouwgewassen.
- Beregen op zonnige dagen niet op het heetste moment van de dag (tussen 10.00 en 16.00 uur). Dan gaat er veel water verloren door verdamping.

Dijkgraaf Luzette Kroon: 'GEEN REGELS OPLEGGEN, MAAR SAMEN BELEID MAKEN'

Een nuchtere dame. Een persoon die zich niet anders voordoet dan ze is. Als nieuwe dijkgraaf laat Luzette Kroon (53) van Wetterskip Fryslân graag de menselijke kant van het waterschapswerk zien. Ze is een verbinder die samenwerking noodzakelijk vindt.

Kroon beseft zich dat er enorm veel druk op de agrarische sector ligt. 'Eerst de stikstofproblemen, nu de coronacrisis. De landelijke discussie tussen agrariërs en overheid over de stikstofproblematiek was stevig. Door de coronacrisis is de aandacht van deze discussie even verlegd.' Kroon vindt het jammer dat sommige boeren de discussie over de voorgestelde verhoging van de waterschapsbelasting eind 2019 zo scherp voerden. 'We blijven als waterschap graag goed in gesprek met de boeren. Met respect voor elkaars standpunten. Ook al zijn we het niet altijd met

elkaar eens. Daarom organiseren we vaker bijeenkomsten met de boeren. Om te onderzoeken wat er leeft en waar we elkaar kunnen helpen.'

Graag gaat ze persoonlijk bij de boeren langs. 'Nodig me uit voor een gesprek. We moeten met elkaar oplossingen bedenken voor de vraagstukken die er liggen. En de discussie niet uit de weg gaan, maar samen tot keuzes komen en daar beleid op maken.'

TUINBOUWDOCHTER

Affiniteit met de agrarische sector heeft Kroon zeker. Ze is op een tuinbouwbedrijf in West-Friesland opgegroeid. Haar vader verbouwde aardappels en aardbeien en was daarnaast ook waterschapsbestuurder. 'Ik heb op mijn knieën en met mijn handen op het land gewerkt. Ik weet wat de invloed van het weer op de oogst is. Zeker als het te droog of te nat is. De mentaliteit van de Noordhollandse boeren is vergelijkbaar met die van Friese boeren. 'De nuchterheid zie ik hier terug. Ze werken hard, klagen niet veel en zijn trots op wat ze doen.' Kroon geniet, nu ze in Fryslân werkt, van de openheid van het Friese, waterrijke landschap.

BELANGRIJKE ROL IN WATERBEHEER

De agrarische sector heeft baat bij goed waterbeheer. 'We willen graag samen met boeren en andere partners beleid maken in plaats van regels opleggen. Zo kunnen we samen als onderdeel van de 'right to challenge'-gedachte mogelijkheden onderzoeken hoe boeren bijvoorbeeld op bepaalde plekken een deel van het waterbeheer van ons kunnen overnemen. En hoe ze daarvoor gecompenseerd kunnen worden. Maar daarbij verliezen we andere belangen dan het boerenbelang niet uit het oog. Zo kijken we bijvoorbeeld bij het aanpassen van waterpeilen ook naar de gevolgen voor de natuur.'

KLIMAATVERANDERING

De gevolgen van de klimaatverandering kan het waterschap niet alleen opvangen. 'De toekomst ligt in samenwerking. We moeten onze gezamenlijke kennis en expertise inzetten om te zoeken naar alternatieve methoden en slimme en innovatieve oplossingen voor een veilige en leefbare omgeving. Niet alles zal meer haalbaar en betaalbaar zijn. Samen met de agrarische sector, natuurorganisaties, overheden, bedrijfsleven en onderwijs zoeken we naar creatieve oplossingen voor te natte en te droge periodes. Laten we ons ook in Fryslân telkens de vraag blijven stellen: en wat doen we morgen met water?'

'De toekomst ligt in samenwerking'

ERVAREN WATERVROUW

Luzette Kroon is de eerste vrouwelijke dijkgraaf van Wetterskip Fryslân. Kroon is door de Koning benoemd voor een periode van zes jaar. Ze volgt Paul van Erkelens op die per 1 januari 2020 met pensioen is gegaan. Water loopt als een blauwe lijn door Kroon's carrière. Ze was onder andere bestuurslid van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, vertegenwoordiger van het landelijk waterdossier van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en wethouder in de gemeente Drechterland. Daarnaast heeft zij in haar vorige functie als burgemeester van de gemeente Waterland te maken gehad met complex waterbeheer. Kroon bekleedt diverse bestuursfuncties, onder meer bij de kerngroep Deltaprogramma IJsselmeergebied, de Stichting Waterrecreatie Nederland, het Zuiderzeemuseum en bij de KNRM.

‘WE WILLEN SCHADE AAN BODEM, LANDBOUW EN NATUUR VOORKÓMEN’

Waar we voorheen vooral bezig waren met water kwijtraken, wordt in de toekomst juist het vasthouden van water steeds belangrijker. Oók het grondwater in de bodem. Daarom brengt Wetterskip Fryslân in kaart waar en hoeveel grondwater er wordt onttrokken. Daarnaast doet het waterschap onderzoek naar de invloed die beregening uit grondwater heeft op grondwaterstanden in de omgeving.

In de droge, hete zomers van 2018 en 2019 maakten veel boeren voor de beregening van hun land gebruik van een grondwaterput. ‘Wie water uit de grond wil halen, is verplicht dit aan Wetterskip Fryslân te melden’, vertelt Henk Haarsma, milieu-inspecteur bij het waterschap. ‘Op die manier houden we zicht op het aantal plekken waar water aan de bodem wordt onttrokken. Dat is belangrijk om op tijd te kunnen ingrijpen, bijvoorbeeld als er teveel water wordt opgepompt. Zo voorkomen we schade aan bodem, landbouw, bebouwing en natuur.’ Daarom roept het waterschap gebruikers op om putten altijd tijdig te melden. ‘Daarnaast vragen we iedereen om te melden hoeveel water zij het afgelopen jaar hebben opgepompt.’

ONDERZOEK

Wetterskip Fryslân wil niet alleen weten waar en hoeveel grondwater wordt gebruikt, maar ook wat de invloed van een grondwaterput is op de omgeving. ‘We willen weten wat de beïnvloedingsafstand van één grondwaterput is’, legt Jiska Waaijberg uit. Waaijberg is thema-coördinator waterkwantiteit bij Wetterskip Fryslân. ‘Anders gezegd: hoe ver rondom een put merk je dat er water uit de bodem is gehaald?’ Voor dit onderzoek gingen Jiska en haar collega’s eerst te rade bij waterschappen in het oosten van Nederland. ‘Zij hebben enkele jaren geleden een soortgelijk onderzoek

uitgevoerd. We besloten de onderzoeksmethode die zij destijds hanteerden, ook in ons werkgebied toe te passen.’

VERGROTEN INZICHT

Het onderzoek richt zich op de zandgebieden van Fryslân. Een adviesbureau zal het daadwerkelijke onderzoek gaan uitvoeren. ‘Ik verwacht niet dat boeren direct iets van het onderzoek zullen merken’, zegt Waaijberg. ‘Wel kan het zijn dat de onderzoeksresultaten aanleiding vormen voor meer of aangescherpte maatregelen voor het gebruik van grondwaterputten. Bijvoorbeeld als blijkt dat het gebruik van een put vlakbij een kwetsbaar natuurgebied een negatieve invloed heeft op die natuur.’ Waaijberg vertelt dat het onderzoek binnenkort van start zal gaan. ‘Met de uitkomsten ervan vergroten we het inzicht in het grondwater in ons beheergebied. Dat is een mooie stap.’

MEER INFORMATIE EN VRAGEN

Voor vragen over het gebruik van grondwaterputten kunt u contact opnemen met Henk Haarsma (06 - 461 721 09 of hhaarsma@wetterskipfryslan.nl). Heeft u een vraag over een watervergunning? Neem dan contact op met Albert Slagter (06 - 461 728 06 of aslagter@wetterskipfryslan.nl).

REGISTREER UW GRONDWATERPUT VIA HET OMGEVINGSLOKET

Gebruikt u een grondwaterput die niet bij Wetterskip Fryslân geregistreerd staat? Meld deze dan nu aan via omgevingsloket.nl.

GRASLAND MAAIEN? DENK OM DE SLOOT!

In het voorjaar en zomer maaïen veel boeren meerdere keren hun grasland. Baan voor baan, weide voor weide. Ook langs de sloten wordt alle gras gemaaid. Netjes, toch? Ja, maar daarbij komt nogal eens gras in de sloten terecht. En eenmaal in de sloot zorgt dat gras voor problemen, weet rayon-beheerder Sjouke Bandstra van Wetterskip Fryslân.

Hij komt het in zijn rayon regelmatig tegen: sloten vol gras. ‘Als boeren hun land maaïen of schudden, kan het gebeuren dat er maaisel in de sloot terecht komt’, vertelt Sjouke. ‘Dat lijkt onschuldig: een beetje gras in het water, dat kan toch geen kwaad? Toch heeft het gevolgen.’

MEER WERK EN KOSTEN

Een deel van het gras blijft drijven, een deel zinkt naar de bodem. ‘Die eerste categorie zorgt ervoor dat duikers en gemalen verstopt raken, zodat mijn collega’s en ik ze moeten ontstoppen. Bovendien kunnen onze automatische reinigers, die vuil uit oppervlaktewater halen, zo’n grote hoeveelheid vuil niet aan. Die raken in storing.’ Het gras dat naar de bodem van de sloten zinkt, zorgt ervoor dat sloten vaker gebaggerd moeten worden. Het gras zorgt voor extra werk en beheerkosten.’

EENVOUDIG OPGELOST

De rayonbeheerder spreekt vaak met boeren in zijn rayon. ‘Als ik uitleg waarom we liever geen maaisel in de sloot zien, is dat voor veel boeren een eyeopener. Ze staan er niet bij stil. Dat begrijp ik best.’ Gelukkig is het een probleem

dat relatief eenvoudig opgelost kan worden. ‘Ik adviseer boeren bijvoorbeeld om het gras dat langs de slootkant groeit, na het maaïen omhoog te slingeren, weg van de slootkant. Dan komt het tijdens het schudden niet in het water terecht.’

WENNEN

Sjouke weet dat het voor veel boeren even wennen is om bij het maaïen de sloten te ontzien. ‘Ze maaïen al jarenlang op dezelfde manier. Gelukkig zie ik dat steeds meer boeren er rekening mee houden. Daar ben ik blij om, want daarmee is Wetterskip Fryslân enorm geholpen.’

DRUKREGISTRATIE VERPLICHT BIJ SPUITEN GEWASBESCHERMING

Om ongewenste verspreiding van gewasbeschermingsmiddelen tegen te gaan, zijn agrariërs sinds vorig jaar verplicht een drukregistratievoorziening te hebben.

Vorig jaar gold als overgangsjaar, waardoor bij overtreding alleen werd gewaarschuwd. Vanaf 2020 zullen de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en Wetterskip Fryslân wél handhaven.

Als gewasbeschermingsmiddelen op het land worden gespoten, is het belangrijk om dit met de juiste spuitdruk te doen. De spuitdruk speelt namelijk een grote rol bij het voorkomen van drift: het verwaaien van druppeltjes water met gewasbeschermingsmiddelen.

DRIFTARM

Agrariërs zijn al langer verplicht om driftarme spuitdoppen en -technieken te gebruiken. Maar deze doppen en technieken zijn alleen daadwerkelijk driftarm als bij

het spuiten de juiste spuitdruk wordt gebruikt. Daarom is het sinds 1 januari 2019 verplicht om een drukregistratievoorziening te hebben. Deze nieuwe regel is opgenomen in het Activiteitenbesluit.

OVERGANGSJAAR

2019 was een overgangsjaar: agrariërs kregen de tijd om uit te zoeken welke techniek of voorziening het beste past bij hun bedrijfsvoering. Vanaf 1 januari 2020 zullen waterschappen en de NVWA wél handhaven bij overtredingen, tenzij een boer kan aantonen dat hij of zij in 2019 wel heeft geïnvesteerd in een drukregistratievoorziening, maar deze nog niet is geleverd.

EISEN VOOR NEERWAARTSE SPUITTECHNIKEN

Het Activiteitenbesluit stelt verschillende eisen aan de verschillende spuittechnieken. Deze eisen zijn gekoppeld aan de spuitdruk waarbij de spuitdoppen driftarm zijn. Voor neerwaartse spuittechnieken gelden de volgende eisen:

- Tot 2 bar: deze spuitdoppen zijn niet meer opgenomen in de lijst met driftreducerende doppen (DRD-lijst) en mogen in 2020 niet meer worden gebruikt.

AANVULLENDE DRIFTREDUCERENDE VOORZIENINGEN

- Veldspuit met luchtondersteuning (niet zijnde lucht-vloeistof mengdoppen)
- Veldspuit met Hardi TwinForce luchtondersteuning
- Veldspuit met sleepdoeksysteem
- Veldspuit met Wingsprayer SingleWing (variant van sleepdoek)
- Veldspuit met Wave-systeem (variant van sleepdoek)
- Veldspuit met MagGrow magnetisch systeem
- Veldspuit met verlaagde spuitboomhoogte tot maximaal 30 centimeter én een dopafstand van 25 centimeter
- Overkapte beddenspuit (tunnelspuit voor beddenteelt)
- Rijenspuit
- Handgedragen/handgetrokken spuitboom met een spuitboomhoogte tot maximaal 40 centimeter
- Andere nader te benoemen spuittechnieken

In de lijst met driftreducerende technieken (DRT-lijst) staat per spuittechniek beschreven welke instelling nodig is om aan de vereiste driftreductie te voldoen.

- 2 tot 3 bar: drukregistratievoorziening is vereist. Dit geldt ook voor lucht-vloeistofmengdoppen. In plaats van een drukregistratievoorziening kan ook worden gekozen voor een verdubbeling van de vereiste teeltvrije zone.
- Vanaf 3 bar: geen drukregistratievoorziening vereist. Dit geldt ook voor spuitapparatuur met een aanvullende driftreducerende voorziening (zie kader).

WETTELIJKE GEBRUIKSVOORSCHRIFTEN

Voor het gebruik van sommige middelen, zoals Stomp en Aviator Xpro, gelden wettelijk aanvullende voorschriften. Deze kunnen afwijken van de voorschriften in het Activiteitenbesluit. Wetterskip Fryslân adviseert boeren daarom altijd de wettelijke gebruiksvoorschriften van middelen te controleren. De strengste eis geldt.

MEER WETEN?

Meer informatie vindt u op de Helpdesk Water (www.helpdeskwater.nl). Klik op Emissiebeheer, dan op Agrarisch en tot slot op Open teelt. Hier vindt u ook de DRD- en DRT-lijsten. Heeft u vragen? Dan kunt u contact opnemen met Marit Houtsma, milieu-inspecteur bij Wetterskip Fryslân (telefoon 058 -292 20 63).

TREND ZET DOOR:

WEER MINDER GEWASBESCHERMINGS-MIDDELEN IN OPPERVLAKTEWATER

IN 2019 WAS NET ALS IN 2018 EEN DALING TE ZIEN IN DE HOEVEELHEID GEWAS-BESCHERMINGSMIDDELEN IN HET OPPERVLAKTEWATER IN NOARDWEST-FRYSLÂN. DAT BLIJKT UIT METINGEN VAN WETTERSKIP FRYSLÂN. DROGE PERIODES ÉN PROJECTEN OM UIT- EN AFSPOELING VAN PERCELEN TE VERMINDEREN, HEBBEN GEWASBESCHERMINGS-MIDDELEN DE TIJD GEGEVEN OM AF TE BREKEN. HIERDOOR WAREN ZE VRIJWEL NIET MEER IN HET WATER TE VINDEN.

En dat is goed nieuws, vindt Mattie de Vries, adviseur monitoring water-kwaliteit van Wetterskip Fryslân. ‘De metingen bevestigen net als het jaar ervoor dat uit- en afspoeling door regen tegenwoordig de belangrijkste oorzaak is van normoverschrijdingen. Dat betekent dat de moderne gewas-beschermingsmiddelen waarmaken wat ze beloven: ze zijn erop ontwikkeld dat ze afbreken als ze hun werk hebben gedaan. En als ze door regen niet te snel uitspoelen en zo lang mogelijk de tijd krijgen op het land, zie je ze minder vaak terug in het oppervlaktewater.’

PERCEELSEMISSIE

De mooie resultaten geven volgens De Vries ook aan dat akkerbouwers succesvolle stappen zetten in het verminderen van af- en uitspoeling

van percelen. Een voorbeeld hiervan is het project ‘Perceelsemissie in de hand’, dat een aantal jaren geleden begon met een paar deelnemers, maar waar nu 65 akkerbouwers aan meedoen. De Vries: ‘Door bijvoor-beeld meer water op het land te houden door greppels of drempels te maken, kunnen we afspoeling bij buien voor een deel voorkomen. Het zijn mooie stappen die bijdragen aan de missie van de akkerbouwsector om in 2030 nagenoeg emissieloos te werken.’ De samenwerking met akker-bouwers én leveranciers van gewas-beschermingsmiddelen dragen bij aan de resultaten. ‘De positieve metingen kun je alleen bereiken als je gezamenlijk de verantwoordelijk-heid pakt en hierin echt samen optrekt.’

TOP 5 MEEST AANGETROFFEN STOFFEN

Werkzame stof:	Naam middel:
Thiacloprid	Calypso
Fluoxastrobin	Fandango
Imidacloprid	Verboden middel
Boscalid	Signum
Metolachloor	Dual Gold

DE RESULTATEN

Wetterskip Fryslân neemt in de periode april tot oktober in acht middelgrote waterlopen in Fryslân elke twee weken monsters om de stoffen in het oppervlaktewater te meten. Deze metingen zijn onder-deel van het Landelijk Meetnet Gewasbeschermingsmiddelen Land-en Tuinbouw, dat in 2013 is opgezet in

opdracht van destijds het ministerie van Infrastructuur en Milieu.

‘In Fryslân hebben we in 2019 weinig hoge pieken gezien’, zegt De Vries. ‘En de pieken die we zagen, waren na regenbuien. De resultaten in 2019 laten zien dat we met onze projecten en maatregelen op het goede spoor zitten.’ In de top 5 van stoffen die het meest boven de norm zijn aangetroffen, is een kleine verschuiving te zien ten opzichte van 2018. Imidacloprid, het middel dat al sinds 2015 is verboden, blijkt erg persistent en staat nog steeds op de derde plek. Thiacloprid voert de lijst aan, waar het vorig jaar nog op de tweede plek stond. Boscalid (schimmelbestrijdingsmiddel) en metolachloor (herbicide) stonden vorig jaar nog niet in de top 5.

NIEUW BELEID: DE JUISTE FOCUS?

Na een overgangsjaar met een gedoogbeleid, geldt vanaf 1 januari 2020 handhaving van het nieuwe landelijke beleid op het gebied van driftreductie. Voor de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in de open teelt moeten akker-bouwers minimaal 75 procent drift-reductie toepassen. Hiervoor moeten driftreducerende doppen worden gebruikt. Ook is een drukregistratie-voorziening verplicht.

Uit onze metingen blijkt dat af- en uitspoeling een belangrijke emissie-route is’, zegt Jan Roelsma, senior planvormer waterkwaliteit bij Wetterskip Fryslân. ‘Daar zou naast driftreductie ook meer aandacht voor moeten zijn, zoals we ook met onze projecten doen. Door eerdere driftreducerende maatregelen is drift al enige tijd niet meer de belangrijkste oorzaak van normoverschrijdingen. De verplichte drukregistratie zorgt bij sommige akkerbouwers voor frustratie omdat zij met hogere kosten worden geconfronteerd. In onze regio zetten we in het kader van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) succes-volle stappen met elkaar op het gebied van erf- en perceelsemissie. We merken dat akkerbouwers door de nieuwe maatregelen minder animo hebben om mee te doen aan onze nieuwe emissieprojecten. Dit signaal hebben we ook afgegeven aan het ministerie.’

WETTERSKIP FRYSLÂN TIJDENS CORONACRISIS

Het werk van Wetterskip Fryslân behoort tot de vitale processen van de samenleving. Daarom gaan de werkzaamheden van het waterschap in het veld ook tijdens de coronacrisis gewoon door. De medewerkers volgen hierbij de richtlijnen van de Rijksoverheid en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Op de website www.wetterskipfryslan.nl leest u welke maatregelen Wetterskip Fryslân neemt tijdens de coronacrisis.

FILM 'GRUTSK':

ZES BOEREN OVER DE TOEKOMST VAN DE MELKVEEHOUDERIJ

Beeld uit film Grutsk.

Grutsk is een documentaire van Rob Busquet over de toekomst van de Fryske melkveehouderij. Zes boeren uit Fryslân met een uiteenlopende bedrijfsvoering komen aan het woord. Hoe gaan zij om met de ontwikkelingen in de landbouw en is de transitie van hun boerenbedrijf nodig?

OVER DE FILM

Bodemdaling, CO2-uitstoot, landschapspijn, weidevogels, natuurinclusieve landbouw... De landbouw is volop in discussie. Welke alternatieven zijn er voor de traditionele melkveehouderij? Wat is de best haalbare harmonie tussen de melkveehouder, het landschap, de natuur en de maatschappelijke acceptatie? In Grutsk geven zes boeren hun visie en komen voor- en nadelen van verschillende

bedrijfstypes aan bod. Ook komen er deskundigen aan het woord, zoals Wetterskipper Jos Schouwenaars over het veenweidegebied. De film is tot stand gekomen met steun van LTO-Noord, provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân.

Bekijk de film 'Grutsk' met een lengte van ongeveer 1 uur en 20 minuten op YouTube.

VOLG ONS!

Wist u dat Wetterskip Fryslân kunt volgen op Twitter, Facebook, Instagram en LinkedIn? Zo blijft u op de hoogte van alle ontwikkelingen die wellicht ook voor uw bedrijf interessant zijn.

@wetterskip

wetterskipfryslan

wetterskipfryslan

@wetterskip